

Gemeente Altena

Energiestrategie 2019-2046

Onderweg naar een CO₂ neutraal Altena

Toekomstvisie Altena

Wij zijn 21 vitale gemeenschappen in het groenste deel van de Brabantse Mozaïek. Via saamhorigheid, ondernemerschap en vernieuwing werken we aan ons welzijn. We zien om naar onze medemens, onze omgeving, onze historie en tradities. Zelfredzaamheid, duurzaamheid en veelzijdigheid zijn de principes waarlangs we samen leven en werken in en aan onze nieuwe gemeente. Wij zorgen ervoor dat onze wereld op een verantwoorde manier doorgegeven kan worden aan de generaties na ons .

Wij hebben hier het beste van twee werelden. De rust en ruimte van een prachtig eiland, gecombineerd met de voorzieningen van de steden om ons heen. We willen de kwaliteiten van ons gebied koesteren en benutten. Kwalitatieve ontwikkeling met respect voor elkaar en onze omgeving, gebaseerd op eigen initiatief in onze kernen. Dat houdt ons vitaal en aantrekkelijk in een turbulente wereld, ook voor onze kinderen en kleinkinderen.

Onderweg naar een CO₂ neutraal Altena

Perspectief Altena

Samen met onze bewoners is voor de nieuwe gemeente Altena een toekomstvisie opgesteld. Door deze toekomstvisie lopen drie rode draden. Die geven de richting aan en vormen de basis en het kompas voor de ontwikkeling van onze nieuwe gemeente. Duurzaamheid is een van de rode draden en is niet alleen richtinggevend, maar ook een leidend principe. Duurzaamheid is niet alleen zorgvuldig omgaan met natuur en milieu maar heeft ook te maken met het respectvol omgaan met mensen, de omgeving en de economie.

In Altena zien we verduurzamen als een werkwoord waarbij het belangrijk is dat iedereen eraan kan deelnemen.

Bij duurzaamheid denken wij aan:

- * Rentmeesterschap en saamhorigheid;*
- * Onderwijs en kennisontwikkelingen;*
- * Stimuleren (circulaire) economische ontwikkelingen;*
- * Energietransitie en Altena CO₂ neutraal;*
- * Stimuleren bewustwording en maatschappelijke betrokkenheid (bewoners & bedrijven);*
- * Transformeren van afvalstromen naar grondstoffen.*

Deze Energiestrategie richt zich met name op energie en de transitie die de komende 27 jaar nodig is voor een CO₂ neutraal Altena in 2046.

Waarom energietransitie?

* ‘De uitdaging is groot, maar elke reis begint met een eerste stap’

Door veranderingen in het klimaat wordt onze wereld vaker geconfronteerd met ernstige natuurrampen zoals droogtes en zeespiegelstijging (voor onze laaggelegen gemeente zeer relevant). Het gebruik van fossiele grondstoffen is daar een oorzaak van. Bovendien raken deze grondstoffen op, terwijl het wereldenergiegebruik jaarlijks stijgt. Ons hele maatschappelijk functioneren is afhankelijk geworden van een goed functionerende energievoorziening. Afhankelijkheid van andere landen voor de levering van onze energie wordt daarbij steeds risicovoller.

- * Energie transitie is overgang van gebruik fossiele naar duurzame energiebronnen als zon, water, aarde en wind;
- * Waarom: om klimaatverandering tegen te gaan en onze samenleving “draaiende” te houden;
- * Oorzaak klimaatverandering: CO₂ uitstoot door fossiele brandstoffen;
- * Problemen: groeiende wereldbevolking en economische groei, fossiele brandstoffen raken op;
- * Meer CO₂ uitstoot: opwarming aarde, zeespiegelstijging, gletsjers smelten, droogte, stortregens;
- * Niet alleen transitie naar duurzame energiebronnen: ook energie besparen;
- * Duurzame energiebronnen zijn altijd beschikbaar.

Visie & Missie

Missie

“De gemeente Altena wil een duurzame, CO₂ neutrale gemeente zijn en actief bijdragen aan een schone, gezonde, groene leefomgeving.”

Visie

- * We dragen bij aan de inspanning om opwarming van de aarde met meer dan 2 °C te voorkomen, maar streven naar maximaal 1,5 °C;
- * We leveren een actieve bijdrage en geven daarmee het goede voorbeeld;
- * We besparen op energie, gaan er zuinig mee om, wekken zelf duurzame energie op, bouwen gebruik fossiele brandstoffen af ;
- * We houden rekening met People, Planet & Profit (Triple P-benadering);
- * We doen het samen: Overheden, Ondernemers, Onderwijs, Maatschappelijke organisaties/verenigingen en Inwoners.

Onderweg naar een CO₂ neutraal Altena

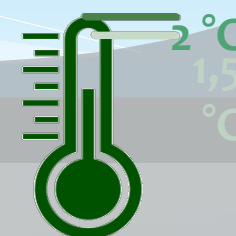
Beleidskader & Doelstellingen

(inter)nationaal

Klimaatafspraken Parijs 2015

Opwarming van de aarde maximaal 2 graden, maar liever niet meer dan 1,5 graden.

	Broeikasgassen/CO ₂	Duurzame energie	Besparing
Europa			
Europa 2020-strategie	20% reductie broeikasgassen in 2020 tov 1990	20% van de energie komt in 2020 uit duurzame energiebronnen	20% minder energievervalsing in 2020
2030 climate and energy framework	40% reductie broeikasgassen in 2030 tov 1990	32% van de energie komt in 2030 uit duurzame energiebronnen	32,5% meer energie-efficiëntie
Rijk			
Energieakkoord 2013	16% CO ₂ reductie in 2020 80-95% CO ₂ reductie in 2050	14% in 2020, 16% in 2023	1,5% per jaar
Klimaatakkoord 2018	49% reductie CO ₂ in 2030 tov 1990	35 TWh duurzame elektriciteit op land, 49 TWh wind op zee	
Provincie			
ENERGIEAGENDA 2019 – 2030	50% reductie CO ₂ in 2030 tov 1990 90% reductie CO ₂ in 2050 tov 1990	50% duurzame energie in 2030 100% duurzame energie in 2050	In 2030 40 PJ minder dan in 2016 (14%)
Regio			
ONS2050	-	16% duurzame energie in 2020	1,5% per jaar tot 2020
RES2030	49% CO ₂ -reductie in 2030 tov 1990	-	25% besparing op verwachte verbruik in 2050
ALTENA	49% CO ₂ -reductie in 2030 tov 1990 CO ₂ neutraal in 2046	100% duurzame energie in 2046	20% besparing in 2046 ten opzichte van 2014

Uitgangspunten

De gemeente Altena:

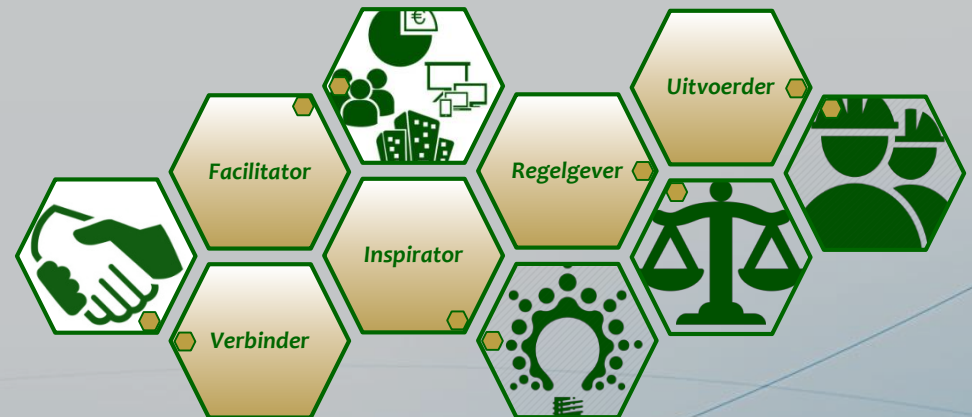
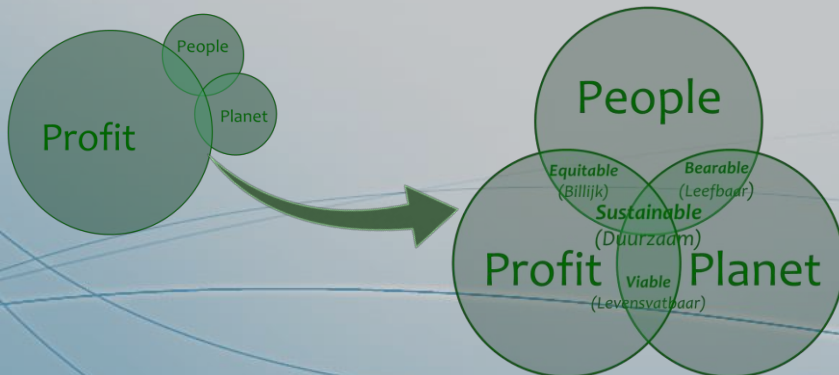
- * hanteert energie en duurzaamheid als leidende principes;
- * draagt bij aan bewustwording en volgt de maatschappelijke ontwikkelingen;
- * waardeert, stimuleert en geeft ruimte aan initiatieven en innovaties uit de samenleving;
- * zoekt mee naar benutting van (nieuwe) lokale bronnen;
- * geeft zelf het goede voorbeeld;
- * Houdt rekening met vernieuwende technologische innovaties;
- * maakt keuzes: kwaliteit boven kwantiteit, zet beschikbare middelen optimaal in.

Rollen

- * **Inspirator:** we geven zelf het goede voorbeeld
- * **Verbinder:** we brengen partijen bij elkaar
- * **Facilitator:** we ondersteunen en maken mogelijk
- * **Regelgever:** we maken beleid en stellen kaders
- * **Uitvoerder:** we realiseren duurzame openbare voorzieningen

Triple P-benadering

De richtlijn bij al onze werkzaamheden is de **Triple P**-benadering, het zoeken naar balans tussen **People, Planet & Profit**.

Opgave Energietransitie

1. Omvang transitie
2. Bewustwording en Eigenaarschap

Ad 1. Waar staan we nu:

Verbruik 2016: zie pagina 10

Duurzaam opwekken 2016:

Aalburg	Werkendam	Woudrichem
3,7%	3,2%	2,9%

Ad 2. Doelgroepgerichte aanpak

Ambitie: iedereen draagt bij;

Anders denken en handelen;

Maatwerk per doelgroep;

Gefaseerde en gebiedsgerichte aanpak.

Energieverbruik & CO₂ uitstoot

Totaal Energieverbruik (in TJ per jaar) *

	met A27	zonder A27
2014	5.482	4.285
2015	5.447	4.323
2016	5.511	4.330

Totaal CO₂ uitstoot (in ton per jaar)

	met A27	zonder A27
2014	415.700	328.600
2015	420.700	338.300
2016	350.200	264.400
2017	403.200	317.200

* Voor details: zie klimaatmonitor.databank.nl

Ter vergelijking:

Gemiddeld stoot een inwoner van NL 10 ton CO₂ uit:

- * Direct aan woning, energie en vervoer: 3,7 ton
- * Indirect aan voeding, kleding en spullen: 6,3 ton

Een gemiddelde wereldburger stoot 3,4 ton CO₂ uit
(1/3 van een gemiddelde NL-er).

Brabant: 7,9 ton

Altena: 7,3 ton

Beleid (1)

ALGEMEEN:

Nadruk op gebouwde omgeving en bewustwording

Gebouwde omgeving in Altena draagt voor 133.000 ton bij aan CO₂ uitstoot (van het totaal van 317.000 ton)

Ook rol voor de woningcorporaties.

Energiebehoefte en –opwek jaarlijks plannen en monitoren **

CATEGORIE:

Zon: op zoveel mogelijk overheidsgebouwen en locaties (gemeente, provincie, Waterschap) zonnepanelen. Visie op zonneweides wordt vastgesteld als onderdeel van Omgevingsvisie.

Wind: deze bestuursperiode stevig inzetten op alternatieven voor windenergie.

Water: gebruik maken van zowel energie uit oppervlakte water als uit stromend water (langere termijn optie).

Bodem: onderzoek naar haalbaarheid geothermie (regio).

Biomassa: onderzoek naar toepasbaarheid

Alternatieve energie opwekking: bijv. Energiefabriek WSRL

** Zie www.klimaatmonitor.databank.nl

Beleid (2)

BEDRIJVEN (Industrie en Landbouw)

Bedrijfsleven speelt belangrijke rol in energietransitie

Verantwoordelijk voor groot deel energievraag en CO₂ uitstoot
(Industrie 26.000 ton, Landbouw 18.000 ton)

Veel “dak” beschikbaar (voor landbouw evt in combinatie met asbestvraagstuk)

Combineren warmte en koude vraag

Consequent toezicht op besparingsverplichtingen Wet milieubeheer

Gebruik maken van lokale innovatiekracht

Stimuleren deelname aan / uitbreiden van “DuurzaamheidsKring Werkendam”

Kompas

Gezamenlijke opgave van ondernemer, onderwijs, overheid, inwoner;

Bewustzijn en Eigenaarschap via doelgroepenbenadering;

Gefaseerde aanpak met 4-jaarlijkse evaluatie (per raadsperiode);

Maatwerk per gebied (optimalisatie in vraag/aanbod en in mix warmte/elektriciteit);

Maatwerk per sector (woningen, bedrijven, vervoer, landbouw);

Prestatie-afspraken woningcorporaties

Regionaal optrekken en afstemmen, betrekken lokale partijen;

Nagaan hoe een Altena Energiebedrijf een meerwaarde kan opleveren voor onze gemeente

Koppeling omgevingswet en gebiedsontwikkelingen;

(Voort)bouwen op bestaande projecten (laaghangend fruit).

Norm, Doel, Samen

NORM

Duurzame energie in opwekken en gebruiken;
Besparen op energieverbruik;
Geen fossiele brandstoffen;
Innoveren / nieuwe technieken, denk aan waterstof als energiedrager;
Zorgen voor balans in het energiesysteem.

DOEL

In 2046 is Altena CO₂ neutraal;
Optimale leefbaarheid.

SAMEN

Gezamenlijk belang Inwoners, Ondernemers, Onderwijs, Overheden;
Regionaal (provincie, RES2030) afstemmen;
Zoveel mogelijk bottom-up (bijv ANE) + regie/aanjagen gemeente.

Opwekken en Besparen

OPWEKKEN

- * Opwekken “Altena energie” optimaliseren;
- * Altena Energie Bedrijf;
- * Gebruik van grootschalige duurzame opwek;
- * Technologische ontwikkelingen (o.a. waterstof) volgen en toepassen.

BESPAREN

- * 20% in 2046 ten opzichte van 2014;
- * Nieuwbouwplannen zo snel als mogelijk energieneutraal;
- * Bestaande bouw naar 1000 huizen per jaar ‘nul-op-de-meter’.

Zon

Beleid gemeenteraden Aalburg, Werkendam, Woudrichem:

Aalburg: 2018 start met PV panelen op gemeentelijk/maatschappelijk vastgoed;

Werkendam: PV panelen op gemeentelijk/maatschappelijk vastgoed/percelen;

Woudrichem: 2017 start met PV panelen op gemeentelijk/maatschappelijk vastgoed;

Altena: * toepassen zonneladder

* 2018 start onderzoek naar uitgangspunten geschikte locaties
zonneweides

* onderzoek naar gebruik zonthermische energie

* vervangen asbestdaken met zonnepanelen

Regionale Energiestrategie West-Brabant:

Zie ideeënlijst ONS2050 pag. 35: zonne-energie

RES2030: regionaal bod opstellen als deel van landelijke opgave van 35 TWh

Initiatieven 2017/2018:

- * PV panelen op gemeentelijk/maatschappelijk vastgoed (o.a. MFA's);
- * DEcAB: zonne-energie van de boer;
- * Greenhome: collectieve inkoop voor particulieren;
- * Land van Altena/Meander: PV panelen op huurwoningen (Wocozon);
- * Waterschap: zonneweides op (voormalige) waterzuiveringen;
- * Diverse kleinschalige initiatieven.

Windenergie

Beleid gemeenteraden Aalburg, Werkendam, Woudrichem:

Aalburg: geen windmolens in gebied Altena

Werkendam: geen windmolens in gebied Altena

Woudrichem: geen windmolens in gebied Altena

Altena: stevig inzetten op alternatieven voor windenergie

Regionale Energiestrategie RES2030:

Regionaal bod opstellen als deel van landelijke opgave van 35 TWh

Bewustwording, Eigenaarschap, Urgentie, Communicatie

BEWUSTWORDING

Doelgericht werken per kern/wijk;
Fossiele brandstoffen raken op, aanpak realiseren gasloze wijken;
Energietransitie opgave helder maken.

EIGENAARSCHAP

Per doelgroep duidelijke taakstelling;
Doelgroepen betrekken bij planvorming.

URGENTIE

Moet nu beginnen/doorpakken;
Uitvoeringsprogramma in Q4 2019 (parallel aan RES2030) aanbieden aan gemeenteraad.

COMMUNICATIE

Per doelgroep: gemeenteraad heeft andere info nodig dan inwoner;
Klare, begrijpelijke taal

Ruimtelijke Ontwikkeling en Proces

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

- * Inpassen in alle plannen (onderdeel omgevingsvisie);
- * Mogelijke locaties in beeld brengen (met alle belanghebbenden);
- * Gebruik maken van bestaande zaken (bijv. gebouwen);
- * Stimuleren OV gebruik;
- * Stimuleren laadpalen voor elektrische voertuigen;
- * Koppelen warmte- en koudebehoefte bedrijven en woningen/woongebieden (ook regionale aanpak).

Proces

- * Moet flexibel zijn;
- * Per 4 jaar (raadsperiode) totale evaluatie en wijzigingen;
- * Per jaar evalueren en bijsturen.

Organisatie, Projecten, Uitvoeringsagenda

ORGANISATIE

- * Energietransitie is van iedereen, niet alleen gemeente;
- * Voldoende Fte's voor faciliteren, communiceren, opvolgen;
- * Innovatief denken;
- * Partijen bij elkaar brengen;
- * Iedereen vanaf begin betrokken, maatschappelijk draagvlak creëren.

PROJECTEN

- * Maatwerk leveren per energiebehoefte (Elektriciteit, warmte, mobiliteit);
- * Laaghangend fruit plukken (lopende projecten lokaal/regionaal);
- * Coöperatie andere gemeenten/regio's;
- * Benutten samenwerking RES2030;
- * Bottom-up met gemeente als 'mogelijkmaker';
- * Samenwerken met 4 O's, faciliteren vanuit gemeente;
- * Warmteplan per kern en aardgasvrij plan maken.

Samenvatting Energiestrategie

NORM:	duurzame energie, geen toename CO ₂ uitstoot
DOEL:	Gemeente Altena in 2046 CO ₂ neutraal
SAMEN:	ondernemers, onderwijs, inwoner, overheid
OPWEKKEN:	100% duurzame energie in 2046 met maximale maatschappelijke participatie
BESPAREN:	20% in 2046 ten opzichte van 2014
BEUC:	Bewustwording, Eigenaarschap, Urgentie, Communicatie
RUIMTE:	inpassen in gebiedsontwikkeling, “sociale energiemodel”
NIEUWBOUW:	alle nieuwbouw gasloos, en minstens energieneutraal, bedrijfsdaken benutten
BESTAANDE BOUW:	ombouw naar “nul-op-meter” (eigen energie opwek)
MOBILITEIT:	stimuleren en optimaliseren OV, deelvervoer, laadinfrastructuur en alternatieve brandstoffen
PROCES:	flexibiliteit, stimuleren van initiatieven, bottom-up
ORGANISATIE:	benodigde FTe en €, kennis en capaciteit van andere O's en inwoners, nieuwe rol(len) voor gemeente
PROJECTEN:	bestaande verbinden, maatwerk, laaghangend fruit, kopiëren, faciliteren
UITVOERING:	stappenplan, continuïteit, samenwerken regio, transitie lokaal gezicht geven

Altena Energiestrategie 2019-2046

Tijdbalk/Stappenplan

24 September- 31 oktober 2018: concept naar belanghebbenden

Mei 2019: vaststellen Altena Energiestrategie door raad

April-juli 2019: opstellen uitvoeringsprogramma

**Q4 2019: uitvoeringsprogramma aanbieden aan gemeenteraad
(parallel aan RES2030)**

Vanaf 1 januari 2021: jaarlijkse evaluatie (bijsturen)

Vanaf 1 januari 2022: 4-jaarlijkse evaluatie (toetsen en aanpassen)

Mogelijke thema's

Uitvoeringsprogramma

- * Bewustwording stimuleren (Duurzaamheidscampagne, educatie, via dorpsraden, kerken etc).
- * Jaarthema's, bijvoorbeeld 2020 Thema verduurzaam je woning, 2021 Thema tegen verspilling
- * Visie op zonneweides (locaties en voorwaarden; voor elke ha zonneweide .. Ha op bestaand dak)
- * Laadpaalnorm bij aanleg parkeerplaatsen
- * Alle gemeentelijke openbare verlichting LED
- * Inrichten duurzaamheidsFONDS
- * Afspraken woningcorporaties
- * Verduurzamen gemeentelijk vastgoed
- * Groene leges
- * Duurzaamheidsleningen
- * Duurzaamheidsloket
- * Duurzaamheidsapp
- * Duurzaamheidsprijs
- * Stimuleren innovaties en nieuwe ontwikkelingen (bijv tiny houses)
- * Groenbeheer en onderhoud biodivers
- * Vergroenen dagelijkse leefomgeving, denk aan stimuleren realisatie pluktuinen.
- * Afvalscheiding optimaliseren
- * Duurzaamheidsparagraaf collegevoorstellen
- * Transitievisie warmte
- * Wijkgerichte aanpak
- * Uitwerking RES2030
- * Uw/jouw idee